

bojnih ladij in ladije 19. Seveda so v tem številu zapopadene tudi vse starejše, za boj nesposobne ladje. Grške bojne ladje, katerih je skupno le 12, so tekom vojske prizadale turškemu brodogradu že precejšnjo škodo. Več turških ladij je tako poškodovanih, da so za boj nesposobne. Kakor poročajo listi, imajo Turki sedaj le še 7 bojnih ladij, katere so sposobne za boj. Po zadnji pomorski bitki, ki se je vršila med grškimi in turškimi ladjami pri otoku Kiosu dne 4. januarja, je zbežala turška križarka „Hamidija“ v Sredozemsko morje. Delj časa se za „Hamidijo“ sploh ni znalo, kje se nahaja. Dne 14. februarja je pa naenkrat iskala križarka zavetje pred viharjem v pristanišču Malta v Sredozemskem morju. Ker pa po mednarodnem pravu brojne ladje v vojskitem času ne morejo v kakem tujem pristanišču ostati dalje kot 24 ur, je „Hamidija“ morala zopet zapustiti Malto. Gotovo bodo sedaj grške ladje prežale na njo, da jo potope. — Huda usoda je zadela dne 14. februarja turško oklopnico križarko „Asar-i-Tevfik“. Ta ladja je zadela ob obali Črnega morja na mino, ki so jo položili v morje Bolgari. Ladja je bila vsled razpoka mine zelo poškodovana, Bolgari so z obrežja na ponesrečeno ladjo tako močno streljali, da se je potopila. Blizu Sarkoča v Marmarskem morju pa so Bolgari z obrežnimi topovi razstrelili neko turško prevažalno ladjo. Potopilo se je tudi vse moštvo.

Enver-beg umorjen?

Iz Carigrada prihaja poročilo, da so se prijatelji umorjenega generala Nazim-paše nad Enver-begom hudo maščevali. Dne 16. februarja je bil baje Enver-beg na neki bojni ladji umorjen. Natančnih poročil o tem dogodku še sedaj, ko to pišemo, manjka. Kakor znano, je dne 23. januarja t. l. Enver-beg udrl s četo mladoturkov v vladno palačo v Carigradu, kjer je, kakor se domneva, on sam ustrelil vojnega ministra Nazim-pašo in nato prisilil prejšnjo mladoturško vlado k odstopu. Zaradi umora najboljšega turškega generala Nazim-paše je nastala v enem delu armade, posebno med častniki, velika mržnja in sovraštvo proti Enver-begu. Ko je nedavno prišel Enver-beg v turško armado pri Cataldi, je moral nenađoma odriniti nazaj v Carigrad, ker je del vojaštva in častnikov vzrotil proti njemu. Enver-beg se je zadnje tedne mnogo trudil, da bi izvršil izkrcanje novih čet ob Marmarskem morju, a namera se mu je skoro popolnoma izjalovila. Gotovo je Enver-beg čutil, da se kuje zarota proti njemu; listi namreč poročajo, da se je skrivaj na bojnih ladjah pred maščevanja željnimi prijatelji umorjenega Nazim-paše.

Nek častnikar se je obrnil na Enver-bega z vprašanjem, kaj je z vestmi, ki jih je zadnji čas širilo časopisje o njegovi narodni pripadnosti, češ, da je po rodu Poljak. Enver-beg je odgovoril, da pohaja iz čisto turške rodbine in da so v dotičnih vesteh njegovo osebo zamenjali z generalom turške armade, Enver-pašo, o katerem pa je resnično, da je poljskega rodu in katoličan.

Turške grozovitosti.

Radi obilih porazov, ki so jih prizadali Bolgari in drugi Balkanci Turkom, se hočejo ti maščevati nad nedolžnimi kristjani v Turčiji. Dne 8. februarja je pridrvela četa turških prostovoljcev v vas Ikonomio ob obrežju Marmarskega morja. Divji Turčini so ubili grškega duhovnika in skoro vse moške vaščane. Le malo se jih je rešilo. Ženske in otroci pa so zbežali v bližnjo vas Ksastero. Pozneje so prišle redne turške čete, ki so rešile žene in otroke. Vlada je določila, da se jih je poslalo v Ismid v Mali Aziji. Grška cerkvena oblast v Carigradu je prosila poslanike drugih držav za posredovanje pri turški vladi, da bi se grozovitostim, ki jih počenjajo zdvijani mohamedanci, napravilo enkrat konec ter da bi se v Ismid odposlane otroke in žene poslalo v Carigrad in izročilo v varstvo grškemu cerkvenemu predstojništvu. Turki so ob Marmarskem morju zažgali večinoma vse vase, v katerih prebivajo Grki.

Politični ogled.

— **Državni zbor.** V torek, dne 11. t. m. je poslanska zbornica podaljšala nekatere mednarodne pogodbe, potem pa začela prvo čitanje o krošnjarskem zakonu. Posvetovanje se je prekinilo in predsednik je naznanil, da bo naznanil prihodnjo sejo pismenim potom ter med tem dal različnim odsekom, pred vsem finančnemu, priložnost za temeljito posvetovanje. Finančni odsek nadaljuje posvetovanje o osebni dohodni. Mestni poslanci se branijo proti določbi, da smejo davčni uradniki vpogledati tudi v knjige trgovcev, ako se jim napovedbe ne zdijo zanesljive. Finančna oblast namreč trdi, da so veliki trgovci zamolčali strašno veliko dohodkov, a da je brez vpogleda v knjige bilo nemogoče jim njihovo tajeje dokazati. Ubog, katerim se vidi vsaki vinar v žepu, so morali plačevati, bogatini pa so zamolčali svoje dohodke. V učnem odseku je poslanec dr. Verstovšek slika neznosne razmere slovenskega šolstva na Slov. Stajersku. Zlasti je opozarjal vladne zastopnike, da poučijo šolske oblasti na Stajerskem, naj ne silijo zdaj v teh slabih letinah in pri slabem gnotnem stanju, ko se občine na posojilo ne morejo dobiti potrebnega denarja, k novim šolskim stavbam. V proračunskem odseku so se poslanci Hrvaško-slovenskega kluba, dr. Verstovšek, dr. Dulibič, Gostinčar branili, da se sklene ustanoviti v Trstu italijansko vseučilišče, kjer je nad 70.000 Slovencev. Ako se ustanovi obenem jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani, nimajo nič proti temu,

da dobe tudi Italijani vseučilišče, toda ne v Primorju, ki je slovensko, ampak recimo v laških Tirolah. Večina odseka je sklenila vključ temu, da se Lahom da vseučilišče v Trstu. Zakaj to? Ker večina ve, da v Trstu ne bo nikdar laškega vseučilišča. Vlada je namreč izjavila, da iz državnih ozirrov v Trstu ne dovoli takega zavoda. O tem so bili naši poslanci obveščeni po vladi in tako je prišlo, da tokrat niso obstruirali. Odsek je sprejel tudi predlog dr. Verstovške, da vlada vsako leto sme porabiti 50.000 K za priprave slovenskega vseučilišča. Lah pa večina in vlada zopet vodita za nos. To je sedanja avstrijska politika nasproti različnim narodnostim.

— **Kmet voditelj.** Včeraj, dne 19. t. m., je slavil v Andelsbuhu na Predarliskem 60letnico svojega življenja mož, na katerega je lahko ves kmečki stan ponosen. To je Jodok Fink, krščansko-socialni državni poslanec in deželni odbornik na Predarliskem. On zavzema ne samo doma na Predarliskem, ampak tudi na Dunaju v krščansko-socialni stranki najodličnejše volilno mesto. Odkar je umrl dr. Lueger in nista več izvoljena dr. Gesman in Veiskirhner, je on voditelj parlamentarne krščansko-socialne skupine. Po svojem stanu je priprost kmet, ki dela doma na polju, travniku in v gozdu, a kadar je v deželni ali v državni zbornici, takrat s spretno roko prevzame vodstvo svoje stranke. Mož je velenadarjen, vešč parlamentarnega življenja, miren v sodbi, krepak v dejanju in izboren govornik, katerega s slastjo poslušajo cela zbornica. Za zbornico je eden najlepših prizorov, ko se vzdigne Jodok Fink, koščene postave, suhega obraza, sivih las, a izrazitih in bistrih oči, ter začne v gladki besedi, ki mu tuhtam uide v predarliskem narčeje, utemeljevali stališče svoje stranke nasproti temu ali onemu predlogu. Obdan je vedno od več stotin poslušajočih ga poslancev. Ni treba pripomniti, da živa ne samo ljubezen in lastni stranki, ampak tudi pri vseh drugih državnoborskih skupinah. Po misljenju je Nemeč, vendar zmeren in trezen.

— **Poveljnik avstrijske mornarice,** Montekukuli, bo šel kmalu v pokoj, ker je že čez 70 let star in hoče izročiti vodstvo mornarice mlajšim močem. Naslednik bo baje sedanji nadzornik naše mornarice, Haus, ki je pri vojaštvu izredno priljubljen in o katerem pravijo, da je izmed najmožnejših naših pomorskih častnikov. Govori tudi izborni slovenski in hrvaški. Te dni je še Montekukuli nadzoroval mornarico v Pulju ter v Reki prisostvoval, ko so spustili v morje tretjo avstrijsko brzo-križarko Novara.

— **Nemški cesar** je zadnji čas zopet nastopal kot govornik. V Karlsruhe je opozarjal, da so Prusi le takrat bili slavni in srečni, kadar so trdno v Boga verovali in po tej veri živeli. V Berlinu je dokazoval, da je bila nemška domovina srečna, kadar je živela z Bogom, in bila stiskana, kadar je pozabila na Boga. Tudi priprave novega nadškofa v Kolnu, dr. Hartmana, je naglašal cesar veliko potrebo verskega življenja in zagotavljal tudi katoličane svoje naklonjenosti. Letos na spomlad bo Viljem obiskal našega cesarja. Obisk se bo vršil, ko se bo cesar Viljem vrčal z otoka Krfa proti domu.

— **Na Ruskem** bodo slavili koncem meseca februarja 300letnico, odkar so zasedli ruski prestol člani sedanje cesarske rodovine Romanov. Prvi car iz rodovine Romanov je bil Mihael Feodorovič Romanov. Ko so ga izvolili za vladarja Rusije, ni nihče vedel, kje se nahaja. Iskat ga je šlo posebno odposlanstvo, ki je 16letnega prince našlo v samostanu, kjer je živel s svojo pobožno materjo, poznejšo pravoslavno svetnico Marjo Ivanovno. Velike stiske so trle Rusijo, ko je prvi Romanov zasedel prestol, a vse je zmagal in očistil carstvo notranjih in zunanjih sovražnikov. Najslavnejši car iz te rodovine je bil Peter Veliki, ki je visoko povzdignil ugled ruske države. Sedanji car Nikolaj II. je rojen l. 1868 in je zasedel prestol leta 1894.

— **V Belgiji** preti izbruhni splošen štrajk socialno-demokratskih delavcev. Na ta način hočejo socialno demokratje izsiliti splošno in enako volilno pravico ter vreči sedanjo proporcijo (zmerno) volilno pravico. — Štrajk se bo začel, ako si sociji še prej ne premislijo, dne 14. aprila.

— **V Mehiki** traja vstaja dalje. Ustaši so se polastili celo toptništva. Večina vojaštva je na strani upornikov. Najhujši boji divjajo okrog glavnega mesta Mehika. Dne 12. in 13. februarja se je vršila med pristasi vlade in uporniki pravcata bitka, v kateri je bilo 350 oseb ubitih, 1500 pa ranjenih. Ustaškim četam poveljuje general Diaz. Glavno mesto vsled bojev zelo mnogo trpi. Poškodovanih in uničenih je mnogo javnih in zasebnih poslopij. Celo uniošpa poslaništev drugih držav so poškodovana. Tudi na deželo se je vstaja že razširila. Ustaši ropajo, plenijo in požigajo hiše. Ker ne odnehajo ne vstahi ne vladi, bo najbrž vlada severoameriških Združenih držav poslala v Mehiko nekaj svojih čet. — Najnovejša poročila pravijo, da je prišlo med vstahi in vlado do pordnevnega premirja.

Napad na cesarja Franca Jožefa 18. februarja 1853.

Dne 18. t. m. je poteklo 60 let, odkar je Madžar Libeny, krojaški pomočnik, zavratno napadel cesarja z nožem in ga ranil na tilniku. V slovenskem zgodovinskem spisu čitamo o tem napadu: Cesar je imel navado, da je hodil po zimi po čurnem delu od 12. do 1. ure popoldne v spremstvu kraljevega pribočnika na izprehod po tistih visokih nasipih, ki so tačas že oklepali notranje dunajsko mesto. Dne 18. februarja l. 1853 ga je spremljal grof O' Donell, in prišla sta že

do „Koroških vrat“. Tu pa je bila na poti luža, in O' Donell stopi malo od cesarja proč — a v istem hipu zagleda nekega človeka, ki je z golim nožem napadel cesarja. O' Donell prime hitro morilec z obema rokama za rame, a morilec je bil vendar že zadela cesarja na tilniku; od ondot je zdrsnil nož proti vratu navzdol in ranil cesarja, a zadela na zapoge ovratnikove. Zdaj morilec ni mogel nič več storiti, ker mu je bila zapoga napoti in ker ga je bil prijel O' Donell ter vrgel ob tla. Morilec je padel nož iz roke in on se je jel boriti z grofom; oba sta padla na tla in se trdo držala. O' Donellu pa priskoči zdaj k sreči rješčan Ettenreich na pomoč, prime morilec z obema rokama za dolge lase in udari nekolikokrat z glavno krepko ob tla. Morilec izpusti grofa; ta skoči pokonci in potegne sabljo; morilec jo prime, pa se rani. Cesar je videl ves prizor, a stal je hladen in miren ter velek večkrat grofu: „O' Donell, vtačnite sabljo!“ Grof uboga, stopi k cesarju in zapazi stoprav zdaj, da je cesar ranjen. Navzlic svoji rani hoče iti cesar sam domov. O' Donell je bil pa med tem poklical patroljo in ji izročil morilec, krojača Libenya; potem je podal cesarju roko in ga spremil v bližnjo palačo nadvojvode Albrehta. Med potom je rekel cesar O' Donellu: „Zdaj se mi godi, kakor mojim vrlim vojakom v Milanu“. Blizu vrat palače se stemni cesarju pred očmi. O' Donell ga pelje hitro v predsobo in mu umije z mrzlo vodo obraz, roke in vrat; cesar se je takoj zopet zavedel. Ker pa se je bilo bati, da je ranil morilec cesarja z zastrupljenim nožem, mu je O' Donell izsesal rano.

K sreči ni bila cesarjeva rana nevarna, a vendar je moral ostati nekaj tednov doma; kmalu je nehala tkati nevarnost, da bi cesar osepel. Slavili so povsod rešitelje cesarjeve; Ettenreichu je poslala nadvojvodinja Zofija prstan, v katerem so bili vdeleni krvavi lasje cesarjevi, okrog njili pa napis: „Bog ti povrni“. Na Dunaj pa so hiteli odposlanci iz vseh dežel, da so izrazili nadvojvodi Francu Karolu čutila ogorčenja nad grdim zločinom in veselje, da je božja roka obvarovala drago življenje cesarjevo. Dne 28. februarja so prišli n. pr. Slovenci, zastopniki kranjskih stanov. Nadvojvoda jih je sprejel preprijazno in jim pravil: „Danes zjutraj sem govoril s cesarjem, ki me je vprašal, katera deputacija (odposlanstvo) danes pride, in začuvši, da pridejo Kranjci, je rekel: „Močno mi je žal, da vrlih Kranjcev ne morem osebno sprejeti“. Za cesarja ni zdaj nobene nevarnosti več.“ Dne 6. marca je cesar zapustil prvokrat svoje sobane; ko se je pa prvič zopet peljal iz dvorca, bila je pot njegova v krasni hram sv. Štefana, da bi ondi zahvalil Boga za rešitev.

„Postavimo temu dogodku trajen spomenik!“ se je razlegalo takoj po širni državi. Od vseh strani so darovali ljudje doneske, velike in majhne; eden sam dan so nabrali na Dunaju 400.000 goldinarjev, in že predno je minulo leto in dan, bil je nabran že prvi milijon goldinarjev, s katerim denarjem se je sezidala na Dunaju krasna votivna (zaobljubljena) cerkev.

Razne novice.

* **Čenjenim naročnikom.** Vse tiste cenj. naročnike, ki še lista niso plačali **do konca preteklega leta 1912**, uljudno prosimo, da pošljejo zaostalo naročnino. Prihodnji mesec bomo napravili vsem naročnikom, ki še dolgujejo naročnino za leto 1912, na ovitek rudeče krize. — Ako bi pri dopošiljanju lista še bil kak nered ali če bi morebiti bili tuhtam naslovi napačni, naj se nam blagovoli to takoj naznaniti, da se vsak nered odpravi.

Upravništvo »Slov. Gospodarja«.

Godovi prihodnjega tedna.

- 23. nedelja: 8. postna Peter D. škof.
- 24. ponedeljek: Matija, apostol.
- 25. torek: Valburga, opat.
- 26. sredo: Marjeta Kort.
- 27. četrtek: Leander, škof.
- 28. petek: Roman, opat.
- 1. marč, sobota: Albina, škof.

* **Duhovniške vesti.** V pokoj sta stopila č. g. Edvard Janžek, župnik v Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah, in č. g. Franc Segula, župnik pri Sv. Roku ob Sotli. Obe župniji sta razpisani do 29. marca. — Umrl je dne 13. t. m. vlč. gosp. Peter Erjavec, kn. šk. duhovni svetnik in župnik v Trbovljah, v 80. letu svoje dobe. Rojen v Kostivnici dne 24. junija 1833, v mašnika posvečen pri Sv. Andražu na Koroškem 1. avgusta 1858, je služil kot kaplan v St. Pavlu pri Voljski, v Kozjem, na Ponikvi, v Konjicah, kot provizor, in od leta 1871—1886 kot župnik v Zrečah. Od l. 1886 do svoje smrti je bil župnik v Trbovljah. Pogreb se je vršil v soboto, dne 15. februarja. N. v m. počiva!

* **Sadovi liberalizma.** Pravosodni minister je predsedniku svobodne Francoske poročal, da je znašalo število nedoletnih zločincev za leto 1910 med vsemi obsojenci 36% in je bilo 10% celo takih, ki niso izpolnili 15. leto. Nek svoboden list piše: „Niti milijoni, darovani za šole, niso zadržali naraščajo mladoletnih zločincev“. Radi nepokorščine samo jih je bilo kaznovanih 13.865; žalosten pojav, kako peša in propada spoštovanje do predpostavljanih. Recimo, da je pri odraslih kriv alkohol te žalostne statistike, a pri mladini si pa ne moremo kaj, da bi ne vrgli kamena na tiste, ki so oropali cerkve in vrgli sveto razpelo iz šol. Kjer ni Boga, tam tudi ni poštenja!